

M/S PORTLAND

Mönstrasin tähän valtamerilaivaan Göteborgissa. Laiva oli rakennettu vuonna 1952 Howaldsverkenin telakalla. Se oli yksi kauneimmista laivoista, joita olen elämäni aikana nähnyt. Yhtiö oli sama, Johnsson Line. Laivan koko: pituus 152,46 m, koneina kaksi Kockums MAN-dieseliä, tehoa yhteensä 15800 hk, ja matkanopeus 19,5 solmua. Siis kovavauhtinen laiva, kuten kaikki Johnssarit. Laiva myytiin romutettavaksi vuonna 1973. Tämä neitokainen oli ns. Nord Pasific- linjan laivoja. Laivassa ei ollut koneellista ilmastointia, joten reissusta tuli hikinen.

Kyseinen linjalaiva kulki yleensä seuraavaa reittiä: Skandinavian satamat, kävimme Kotkassa lastaamassa sellua, Göteborg, Hamburg, Curacao Hollannin Antilleilla, La Guaira Venecuelassa, Cartagena Kolumbiassa, Cristebal Panaman kanaalissa, Puntarenas Costa

Ricassa, La Libertad El Salvadorissa, Corinto Guatemalassa, San Jose Nigaraguassa, USA:n satamat San Bedro, San Fransisko, Portland Oregon, Stockton, Kanadan Wancover, sieltä suoraan Havaijille, jossa satamat olivat Honolu ja Oahu. Sieltä paluu San Fransiskoon ja Panaman kanaalin kautta Arubaan Hollannin Antilleille ja lopuksi Englannin ja Saksan kautta kotiin Göteborgiin Ruotsiin, jossa otin jälleen ulosmaksun. Olin niin sanottu yhden reissun mies, koska halusin nähdä maailmaa niin paljon kuin mahdollista.

M/ s Portland

Tyynen meren sininen hetki

Täkkiförsti, esakokki Kaminski ja byssäkalle

KARIBIAN MEREN TUNNELMIA

Seilasimme Kuuban ja Bahaman kohdalla kohti Kuuban kriisiä, sillä Jenkit olivat juuri saaneet selville Neuvostoliiton asentamat ohjussiilot Kuubassa, ja aloittaneet Kuuban saartotoimenpiteet. Ei voi todeksi uskoa, millaisella laiva-armadalla he olivat liikkeellä. Sotalaivoja ja joukkojenkuljetusaluksia, sekä laivaston rahtilaivoja oli satoja. Ruotsin lipun oli oltava yötä päivää ahterissa ja menosataman lipun mastossa, koska amerikkalaiset lentokoneet pyörivät ympärillämme syöksyen mastoja hipoen tarkistamaan kansallisuutemme. Saimme viikon ajalta ns. sota-päivärahaa, joka oli tuplapalkka niiltä päiviltä, jotka olimme sotatila toimialueella. Sargasso meri näyttäytyi suurina levälauttoina. Ankeriaat syntyvät levämeressä ja palaavat takaisin kutemaan ja kuolemaan sinne. Meksikon lahdella ja Karibian alueella saa kuunnella ympäri vuorokauden kiihkeitä Karibian latinorytmejä ja ne tietenkin kiihottavat mielikuvitusta tulevista seikkailuista satamissa. Saavuimme bunkraamaan Curasaon saarelle, jossa on suuria öljyn jalostamoja. Aukkaat puhuvat papiamentoa, joka on orjien tuoma Senegambian kielten, espanjan ja flaamin kielten sekoitus. Espanjaa, flaamia, kreolia ja englannin kieltä puhutaan myös. Tämä kuiva laavakivisaari kuuluu Hollannin Antilleihin ABC-saariryhmään, johon kuuluvat Curacao, Aruba ja Bonaire ja joitakin pieniä saaria. Saarilla, jotka ovat sammuneiden tulivuorten huippuja ei ole kaivoja, joten ne ovat karuja, ja vesi maksaa lähes saman verran kuin kalja. Ei ihme, että puhtaan veden hakijoita kävi laivassa. Wilhemstad oli kaunis pieni kaupunki ja poikkeuksellisen siististi, rakennettu hollantilaiseen tyyliin, ja ihmiset kauniita ja miellyttäviä. Täytyy sanoa, että Hollanti on pitänyt parhaiten huolta siirtomaistaan. Sen sijaan portugeesit ja engelsmannit huonoiten.

PORTLANDIN MATKUSTAJIA

Kuten olen aiemmin kertonut, linjalaivat ottivat siihen aikaan matkustajia. Laivamme otti 12 pasaseeria. He söivät kapteenin ja konepäällikön kanssa salongissa. Näissä laivoissa oli kaksi tarjoilijaa ja salonkisiivooja, jotka pitivät huolta näistä Vip-matkustajista. Ruoka oli ensiluokkaista ja tehty matkustajien toiveiden mukaisesti. Me, kokit ja stuertti, saimme ns. matkustaja lisää ja matkustajat antoivat yleensä hyvästä palvelusta matkan lopussa hyvät tipit keittiöön. Muutamia henkilöitä on jäänyt mieleen. Eräs vanha englantilainen herrasmies matkusti mukanamme Karibialle, jossa hänellä oli plantaasi. Tämä tyypillinen yläluokan "Lordi" oli ensimmäisen maailmansodan lentäjäveteraani. Hän köpötteli täkillä ilmojen lämmittyä pukeutuneena tyypilliseen englantilaiseen tropiikkiasuun, johon kuuluivat korkkihattu, puolipitkät khakihousut ja -paita, jaloissa polviin asti ulottuvat sukat ja puolikengät. Miehen mahtavat viikset ja upseerin sauva kainalossa toivat mieleen elokuvien upseerit Afrikassa. Hänen tapoihinsa kuului englantilainen aamiainen, maitotee ja lasi sherryä aamulla tasan 08.30. Aamiaisen jälkeen hän teki laivatarkastuksen tullen keittiön ovelle sanoen hyvät huomenet, jolloin piti tiedustella, miten lordi on nukkunut ja mitä toivomuksia on ruoan suhteen? Moso toi meille hänen tarjoamat kaljat tasan kello 10.00. Usein hän kertoi tarinoita taisteluistaan punaista paronia vastaan Englannin

kanaalin yllä, sekä virkavuosistaan Hänen majesteettinsa palveluksessa. Mies jäi pois Curasaossa. Toinen oli valloittava nainen, yli 60 vuotias Mrs Wells. Hän oli langanlaiha miljonääri, joka matkusti aina Portlandilla mennessään farmilleen Martiniquen saarelle ja tuli takaisin kotiinsa samalla laivalla. Tämä armoton alkoholisti omisti Portland Oregonissa tavarataloketjun, jonka oli perinyt viidenneltä mieheltään. Ensimmäinen mies testamenttasi kuolleessaan tämän farmin Karibialla. Mrs Wells oli ollut viidesti naimisissa. Itse hän kertoi tappaneensa viisi miestänsä sängyssä. Kukaan ei ollut häntä kestänyt. Joka aamu Moson piti viedä hänen hyttiin pieni pullo Angostura Bitteriä, pullo Bourbon Wiskyä, jäitä ja soodasifoonipullo tasan kello 09.00. Missis joi aamiaiseksi katkeropullon ja tuli virkistyneenä salonkiin aamiaiselle. Kippari, lempinimeltään "Två meter över havet" (kaksi metriä yli merenpinnan), oli ollut vuosia aiemmin Missiksen petikumppani, mutta nyt huonoissa väleissä. Missis ei ollut siitä moksiskaan. Hän otti aurinkoa bikinit päällä kannella ja tarjosi keittiöön joka päivä kaljat ja pari kertaa pullon viskiä. Jäätyään pois Portlandissa tuli kirjekuoressa 200 taalaa meille jaettavaksi. Se vastasi silloin toisen kokin parin viikon palkkaa.

Matkustajana oli myös noin kolmekymppinen diplomaatin rouva pienen tyttärensä kanssa. Hänen miehensä oli San Fransiskossa komennuksella. Tämä verevä naikkonen ihastui jostakin kumman syystä minuun ja olin matkan ajan rouvan seura-pitäjänä. Taisi seuranpitäjiä olla muitakin? Hävetti vähän, kun diplomaatti mies tuli laivaan saavuttuaan tuomaan minulle tippiä 50 taalaa. Vaimo oli kertonut, että olin tehnyt hyviä palveluksia hänelle ja tyttärelle. No, pitihän se tietenkin paikkansa.

CAMPO ALEGRE

Jokainen Curasaossa käynyt merimies tuntee kyseisen paikan. Tämä ilojen leiri sijaitsee kaktuksia kasvavan kuivan erämaan keskellä, noin 10 km itse kaupungista. Paikka muistuttaa enemmänkin vankileiriä kuin ilojen paratiisia. Leirin ympärillä oli korkea piikkilanka-aita, ja portilla vartijat ja muutama asuin parakki. Keskellä Campoa oli suuri ulkoilmakapakka. Noin 300 eri Karibian saarilta ja Venezuelasta, kolmen kuukauden sopimuksen tehnyttä, yksi toistaan kauniimpaa tyttöä ansaitsivat elantonsa viihdyttämällä meripoikia ja paikallisia asukkaita. Campolta sai hyvää ruokaa ja juomaa. Tanssi ja laulu raikui karibialaisrytmeillä ryyditettynä. Nopeasti piti tehdä tarvittavat toimenpiteet ja sitten laivaan. Bunkraus eli polttoaineen tankkaus kesti kuutisen tuntia.

Kävin matkailumessuilla taannoin ja näin Curasaon matkailuosastolla kauniin esittelijätöön. Kysyinkin häneltä leikillään. Onko Campo Alegre vielä olemassa? Kyllä on tervetuloa. Siellä on mm. golf kenttä ja suuri apartemento alue, jossa kotiapulaistytöt palvelevat yötä päivää. Googlistin ja näin palvelun ja palvelijat kuvina. Tosin enää ei palveluja todennäköisesti tipu " five dollar short time" hintaan?

Seuraava satama oli La Guaira Venezuelassa, jossa purimme osan lastista. Suuret pelikaanit ja lokit tulivat oitis ruokaa kinuamaan, kun heitin perunankuoria mereen. Yksi ahne pelikaani syötettiin ähkyksi ja se keräsi nokan alla olevaan pussiin hirmuisen määrän

ruokaa ajaen kilpailijat tieltään. Lopulta se yritti lentää pois ja saada itsensä ilmaan juosten vettä pitkin. Ei onnistunut ahmatin yritys. Se joutui huilaamaan meren pinnalla ja silloin lokit iskivät sen kimppuun, joten se joutui luopumaan pussin sisällöstä. "Ahneella on paskainen loppu.", sanotaan. Matka jatkui kohti Kolumbiaa. Cartagena de Columbia on eksoottinen vanha espanjalaissatama, jonka historia alkaa vuodesta 1533, kun espanjalainen Pedro de Heredia perusti kaupungin. Kaupunki linnoitettiin englantilaisia ja ranskalaisia sotavoimia vastaan. Cartagenasta tuli suuri orjamarkkinakaupunki. Nämä mahtavat linnoitukset ovat edelleen nähtävissä. Vuonna 1961 Cartagenassa asui puoli miljoonaa asukasta, joista runsas puolet oli mustia tai mulatteja. Valkoisia ja intiaaneja oli vähemmistö. Etelä-Amerikan vapautustaistelijä ja sankari Simon Bolivar vapautti Kolumbian espanjalaisten vallasta vuonna 1821. Ihanat rannat ja eksoottinen ympäristö merenlahtineen ja hiekkarantoineen ovat vaikuttava näky. Lastasimme kahvia USA:n markkinoille. Ennätin sukeltaa suuren simpukan merestä, ja se seisoo kirjahyllyssä takanani muistona tästä kauniista satamasta. Tietysti piti käydä maissa maistamassa rommia ja lemmen antia "Pussy pilotin" luotsaamana. Tämä avulias luotsi piti puoltamme tinkien taksimaksut ja talon palvelut edullisiksi. Silloin eivät kokaiini ja muut huumeet olleet vielä muodissa ja maa oli rauhallinen.

Kävimme vaimoni kanssa viime helmikuussa Cartagenassa ja Santa Martassa parin viikon visiitillä. Vanha kaupunki on hienoksi kunnostettu ja on Uneskon suojelukohde. Silloin ennen sieltä sai henkilökohtaista apua vaivoihinsa. Boca Grande niemelle on rakennettu korkeita hotelleja ja asuintaloja. Ennen käytiin tyttärien kanssa kaislamaton päällä "ottamassa aurinkoa" ja barriot on siirretty linnakkeen taakse. Aukkaita kaupungissa on noin kaksi miljoonaa.

PANAMAN KANVA

Seuraavana satamana oli Cristebal, Panaman kanavan Karibian puolella. Jenkit ylläpitivät kanavabisnestä, ja merijalkaväen koulutuspaikkoja oli kanavan alueella. Itse kanava on yksi insinööritaidon näytteistä. Kanava halkaisee tiensä Etelä- ja Pohjois-Amerikan mantereiden välisen kannaksen kapeimmasta kohdasta. Ranska päätti rakentaa kanavan, kun ranskalaisten rakentama Suezin kanava oli valmistunut. Hanke oli uhkarohkea, olivathan olosuhteet vaikeammat. Rakennustyöt aloitettiin vuonna 1880 ja sitä rakennettiin pääasiassa ranskalaisten voimin. Malaria ja keltakuume tappoivat yli 20.000 työläistä ja vaikeudet johtivat hankkeen konkurssiin. Yhdysvaltojen presidentti Theodor Rosefeld osti kanavahankkeen ranskalaisilta vuonna 1903 ja se valmistui vuonna 1914. Kanavan johdosta laivoilta säästyivät 13.000 km, mikä meni Etelä-Amerikan kiertämiseen Tulimaan kautta. Kanavan Karibian puoleinen merenpinta on parikymmentä metriä alempana kuin Tyynen meren pinta. Laivat ohjataan kanavasulkuihin, jotka ovat 320 m pitkät ja 32 m leveät. Sulut täyttyvät 8 minuutissa ja laivat vedetään sulusta junilla. Kanavan keskellä on Gatunin 26 km pitkä trooppinen tekojärvi, jossa laivat joutuvat odottamaan pääsyä toiselle

puolelle. Tästä järvestä on mukavia muistoja. Kuuban kriisin johdosta mainittu järvi oli tupaten täynnä jenkki-laivaston sota- ja kuljetuslaivoja. Olimme ankkuroituneet ja porukka kalasti tapansa mukaisesti. Yht'äkkiä ilmestyi veteen noin 2 m pitkä lisko, joka tarttui ämpäriin, johon oli sidottu kasteliina. Lisko pyristeli pitäen kiinni ämpäristä ja me hilasimme sitä joukolla ylös.

Lopulta päästimme sen takaisin veteen Tämä vesilisko oli hyvin harvinainen ja sitä esiintyy vain Panaman alueella. Eräällä pohjalla oli eläinkirja, josta tieto saatiin. Alueella asuu myös useita puolivillejä intiaaniheimoja. Kanavaduunaritkin olivat usein inkkareita. Tyynenmeren puolella on suuri satamakaupunki Baliboa, joka oli oikea rosvojen pesä. Maihin pitikin lähteä kolmen miehen porukassa. Olimme varustautuneet yleensä pienellä aseella. Partakoneen terän toiseen puoleen laitettiin eristysnauhaa useita kierroksia käsittävä paksunnos, jolloin saatiin kunnan ote terästä, ja sitä pidettiin etusormen ja keskisormen välissä näkymättömissä. Jos rosvot hyökkäsivät, oli helppo viiltää haava ja pelastautua ottamalla jalat alleen. Onneksi tätä asetta en koskaan tarvinnut käyttää. Jotkut skönarit olivat tehneet viiltohaavoja henkensä pitimiksi. Silloin tulee rumaa jälkeä.

PUNTARENAS COSTA RICA

Satamaa ei itse asiassa ole, vaan lastaus ja lossaus tapahtuu redillä ankkurissa. Proomut tuodaan laivan kylkeen ja laivan kraanoilla tai taljoilla tavara nostetaan ruumaan. Tämä satama on jäänyt ainaisesti mieleeni. Se oli paratiisi paratiisissa. Silloinen pienehkö kaupunki eli uneliasta elämäänsä. Latino- ja mestitsi rotuiset ihmiset olivat miellyttäviä ja kauniita. Maihin pääsi proomujen tai moottoriveneen kyydissä. Lähimmät kapakat tulivat tietysti tutuiksi. Blue Moon ja Lucky Star

olivat kookoksenlehtikattoisia majoja, joissa hiekkalattialle oli asetettu muutama tuoli ja pöytä, iso baaritiski, Jukebox ja jäälaatikko, jossa oli kylmää Polar kaljaa. Näissä baareissa ei ollut ilotyttöjä, vaan se kauppa käytiin hieman edempänä. Merimiehet suosivat näitä rantaravintoloita kerätäkseen voimia illan menoihin.

Ensi rakkauteni Maria

Täällä tapasin rakastettuni Marian, joka oli noin 16 vuoden ikäinen, tummasilmäinen, tosi sievä tyttö. Halusin syödä ja kysyin, mitä ruokaa olisi. Matroona selvitti heillä olevan tarjolla hyvää "Polloa" kanaa ja "Papapas Fritas" ranskiksia. Tilasin annoksen. Hetken kuluttua kuului jumalatonta kotkotusta ja sitten kirveen jysäys tukkiin. Hetken kuluttua ihanat tuoksut leijailivat nenääni. Ruoan toi pöytään tämä nuori, puhdas etelän helmi Maria. En muista koskaan syöneeni niin herkullista kana ateriaa myöhemmin, Mahtoiko kokkityttö vaikuttaa makuaistiini?

Katsoessaan tummilla silmillään ujosti Tate poikaa, sydämessäni vihlaasi. Amor lennätti nuolen lävitseni. Olin oppinut espanjaa jo sen verran, että juttu luisti sutjakkaasti. Keskustelimme ja nauroimme samoille asioille. Huomasin, kuinka ujo todella olin, kun kyseessä oli perhetyttö. Marian isä ja äiti pitivät kapakkaa ja tuntuivat pitävän minustakin. Tyttö sai lähteä oppaakseni katselemaan paikkoja. Viihdyimme yhdessä ja vietin kaikki illat hänen seurassaan. Kun lähdön hetki

koitti, Maria tuli saattamaan minua kajalle. Hän sanoi kyneleet silmissä:

-Guerido Taisto me te quiero, no salir. Vienes de nuevo ves? (Taisto, minä rakastan sinua. Tuletko uudelleen?)

Lupasin tulla ja jäädä Puntarenasiin. En koskaan tullut. Olen joskus miettinyt, mikä olisi ollut kohtaloni, jos olisin jäänyt ahteriin hänen luokseen? Se oli ensimmäinen kaunis ja puhdas rakkauteni. Kaipaen sitä tunnetta, jota en saa enää kokea.

LA LIBERTAD SAN SALVETOR

Satamaa ei ollut tässäkään paikassa, sillä laiva piti lastata redillä samoin kuin Puntarenasissa. Matkaa maihin oli parisen kilometriä, ja päivisin ongimme paljon. Sain muutaman ison kultamagrillin ja bonitoja, jotka olivat uskomattoman makoisia. Paikka oli tuliperäistä, ja toinen tulivuoren huipuista savusi ja tuhkaa tuli runsaasti kannelle.

Lastiporukkaa piti varoa, he olivat kelpo rosvoja. Olin aukaissut ikkunaventtiilin saadakseni raitista ilmaa hyttiin ottaessani sohvalle iltapäivätorkkuja. Näin maatessani koukkupäisen rautalangan ilmestyvän ikkunasta ja perässä käsi. Koukkulanka lähestyi nylon paitaani, joka oli kuivamassa pesulavuaarin päällä. Nousin hitaasti ja paiskasin venttiiliin kiinni. Sormet jäivät väliin ruuvatessani venttiiliä kiinni. Kamala parku pääsi ilmoille.

Lukitsin hytin oven ja menin kylmästi täkille seuraamaan toverin selviytymistä. Iso liuta duunareita keräytyi miesparan viereen yrittäen irrottaa kättä loukusta. Lopulta työt pysähtyivät laivassa ja perämies tuli kyselemään syytä. En ilmoittautunut syylliseksi, vaan hytin etsintään meni aikansa. Lopulta selvisi, että se oli minun hyttini. Menin avaamaan oven ja ihmettelin, miten oli voinut näin käydä. Irrotin rosvon käden irti ja mies nenä valkoisena pääsi pälkähästä. Hytin venttiili oli kettingillä ylös ripustettavaa mallia, joten sanoin rosvon itse vahingossa pudottaneen venttiilin ranteelleen. Lastauspomo uskoi asian. Kippari tuli keittiöön kiittämään hyvästä rottajahdistista.

Satamassa otettiin tietenkin ilo irti elämästä, olinhan ollut kiltti poika Mariaa kohtaan. Maa oli diktatuuri ja kommunismipelko oli suuri. Fidel Castrolla oli politrukkinsa ja sissejä maassa. Minultakin nuoret miehet kyselivät Suomen politiikasta ja mitä pidin sosialismista. Vastaus ei oikein tyydyttänyt miehiä kertoessani Stalinin teoista ja sodistamme. Utopiaan on helppo uskoa, jos kotimaassa on vain köyhyyttä ja tuskaa.

Seuraavat maat Nigaraqua ja Guatemala olivat samankaltaisia diktatuureja. Satamaduunareista tekee kaksi työtä ja kuusi raapii muniaan. Manana otro dia. On kuitenkin merkillepantavaa tavallisten ihmisten selviytyminen arjesta. Ei poistu ilo diktatuurimaissa ja kurjuudessa. Valloittavat hymyt ja latino- musiikki peittävät alleen sosiaaliset epäkohdat. Ainoastaan ihmisten pelko jäykistää ilmeet, kun näkevät karabinerosten virkapuvut. Guatemalassa minulle sattui taas pitkästä aikaa riita laivan "Kvarten", neljännen konemestarin kanssa. Olin treenannut nyrkkeilyä koko tropiikkimatkan ajan. Hyppäsin narua ja varjonyrkkeilin kahdesti päivässä täkillä ja vedin vieteriä. Se herätti huomiota. Tämä iso ja lihava masinisti tuli pienessä tuitarissa keljuilemaan minulle sanoen päihittävänsä minut mennen tullen. Vastasin totuttuun tapaan "hoppa på", käy päälle. Muuta ei tarvittu, kun kaveri tarttui minua kurkusta kiinni, jolloin vetäisin pari alakoukkua palleaan. Ilmat läksivät tietenkin pihalle, jolloin pääsin hyttiin karkuun. Kaveri kuului päällystöön, vaikkakin vain "vartin verran". Odotin muutaman minuutin ja avaisin hyttini oven, jolloin tämä köriläs hyppäsi sisään tönäisten minut pummisohvalle. Olin auttamattomasti alakynnessä. Annoin tanskalaisen kallon ja iskin pari iskua naamaan. Pääsin pystyyn ja iskin pari niskalyöntiä. Kaveri putosi turkille, jolloin otin esiin rautaputken kappaleen, jota pidin varalla. Kun Kvarten tuli tolkkuihinsa, kysyin haluaako hän maistaa lisää? Ei halunnut. Hetken kuluttua hän sanoi, että mikä häneen on mennyt? Eihän hän koskaan tappele eikä lyö pienempiään. Tuli varmaan jonkinmoinen lämpöhalvaus? Asia sovittiin kädenpuristuksella eikä vihaa kannettu. Oli hilkulla, että henki säilyi. Näistä merimiesten tappeluista ei kerrottu eikä kehuskeltu messissä. Haavat nuoltiin ja sovittiin. Rauha täytyy säilyä tässä suljetussa laivayhteisössä. Meistä tuli Kvartenin kanssa lankonkikavereita ja napalankoja Olin harrastanut nyrkkeilyä pikkupojasta saakka hyvällä menestyksellä ja saankin kiittää sitä.

SAN PEDRO KALIFORNIA

San Pedro Kaliforniassa on Los Angelesin satamakaupunki, vilkas ja mukava meksikolais-amerikkalainen kaupunki. Long Beach sijaitsee lahden toisella puolella. Tietoisena Hollywoodista paikka tietenkin kiinnosti suomalaista kokkipoikaa, sekä tietysti vasta avattu Disney World huvipuisto. Täytin 21 vuotta saapumispäivänä ja päätin tarjota kaljat kokki Kaminskillle, myöhemmin Nörbeck, ja "byssäkallelle", kokkioppilaalle. Esakokki oli puolalais-tanskalainen ja hän opetti minulle kokin ammatin salaisuudet. Häntäluuni oli vielä kipeä hänen puukengällä antamastaan potkusta. Istahdin nimittäin keittiön pöydälle ja kokki suuttui. Tempasi minut alas ja potkaisu perseelle, että tuntui, sanoen, että:

-Pyhällä paikalla ei istuta.

Kiroilukin oli tälle mestarille paha asia. Hän sanoi kirousten menevän ruoan mukana ihmisten mieliin.

-Laula Taisto mukavia lauluja, niin ruokakin maistuu paremmalle.

Hän oli oikeassa. Parikymmentä vuotta myöhemmin sain lääkärissä tietää häntäluuni murtuneen potkusta. Hyvää se teki, en ole istunut, enkä antanut kenenkään istua keittiön pöydällä. Oppi meni perille.

No niin, jatketaan maihin menolla. Menimme ensimmäiseen rantakapakkaan ja tilasin oluet. Baarimikko kysyi papereita ja totesi minun olevan alaikäinen. Hän sanoi, että tule puolenyön jälkeen, kun olet täysi-ikäinen, niin talo tarjoaa. Kaupungin ravintoloissa oli sentään tarjoilua, joten kaljat tuli tarjottua. Kaminskillä oli ollut heila eräässä hampurilaisbaarissa. Hän oli mennyt juuri naimisiin ja kertoi tytölle tapahtuneesta ja valitti, ettei voinut enää olla sillä lailla hänen kanssaan. Tämä pikkuinen ja pulska meksikolaistyttö itkeskeli hieman pihvejä paistaessaan, mutta ilahdutti, kun kokki ehdotti minua hänen tilalleen. Suloinen hymy nousi tytön pyöreille poskille. Meistä tulikin hyvät ystävät ja Maria vei minut autollaan Disney Landiin ja Hollywoodiin. Näin se kävi vahdin vaihto. Yöllä pienessä pölyssä menimme takaisin kapakkaan, jossa ei aiemmin minulle tarjottu. Olin täyttänyt muutamaa minuuttia aiemmin 21 vuotta. Paikan emäntä oli varmuuden vuoksi ostanut pienen täytekakun ja tarjoi kakkua skönäreille, ja tietenkin kaljat. Ovela mies, tämä baarin pitäjä, sillä kakun tarjonta velvoitti minut tarjoamaan koko asiakaskunnalle kaljat ja sitä kuluikin pari keissiä sinä yönä.

Tästä Mariasta vielä vähäsen. Tyttö oli yhtä pitkä kuin pyöreä, ja luonteeltaan iloinen ja ystävällinen. En ymmärrä, miksi hän piti laivakokeista, sillä hän ei ollut mikään seksinäikäinen syöjätär, vaan hyväsydäminen tyttölapsi, joka halusi auttaa, pitää hyvänä ja kuljettaa heitä katsomaan Kaliforniaa hieman etäämmältä.

Valmistan näitä Bettyn paikan hampurilaisia Marian ohjeiden opastamana.

Niiden nimi on nykyisin "Tate Burger".

SAN FRANSISKO

Tämä kumpuisesta kaupungista on mieleeni jäänyt Alkatrasin vankilasaari, jonka ohi ajoimme läheltä. Al Capone ja suuret mafiosot asustelivat täysihoidossa tällä kolkolla vankilasaarella. Skandinavian merimieskirkko toimi Friskossa ja sen pappina palveli norjalainen baptistipappi Olhssen. Tämä ratkiriemukas tosikristitty oli toiminut perheensä kanssa kaupungissa jo 10 vuotta. Hän tuli laivaan kipparin veega päässään. Veegassa oli risti merkinä kristitystä. Hän pummasi joka laivasta makkaraa, ruotsalaista leipää ja voita. Hän kuljetti merimiehiä katsomaan nähtävyyksiä, ja vei kirkkoon apulaisinaan jobia odottavia merimiehiä. Kirkossa hän piti joka ilta tilaisuuksia, joissa oli mukana seurakunnan nuoria. Tämä tosi ystävä oli ollut sota-aikana Norjan vastarintaliikkeessä ja joutunut vaimonsa kanssa natsien vangiksi ja keskitysleirille Saksaan. En ole sen koommin

nähty niin kristilliseen työhön omistautunutta pappia. Hän vei meidät mm. San Quentinin vankilaan ja kiertoajeluille. Olisin halunnut ripittäytyä hänelle, mutta en ilennyt. Se on jäänyt kangertamaan mieltäni. Olin huomannut mieltymykseni viinaan ja pelkäsin tulevia seuraamuksia. Olisiko ripittäytyminen muuttanut elämäni ja tapojani jo silloin?

Matka jatkui Portland`tiin Oregoniin, josta vuokrasimme auton, Lincoln Continental'in, vuosimallia 1962. Tähän hulpeaan dollarihymyyn mahtui 7 matkustajaa. Siinä oli automaattivaihteet. Kojelaudassa oli nappulat, joita painamalla sai vaihteet päälle. Ajoimme katsomaan luonnonsuojelualueelle jättimäisiä punapuita ja mämmuttipetäjiä ja parin päivän helpotus laivaympäristöstä teki terää.

Matka jatkui Vancouverin saarella pieneen Tahsis nimiseen kylään, joka sijaitsi Gold river nimisen joen varressa. Siellä oli pienehkö saha josta lastasimme puutavaraa Hawaille. Joki haisi mädälle kalalle. Lohet olivat kuteneet yläjuoksulla ja sitten kuolleet vaivoihinsa. Kalan raatoja tuli tuhansittain jokea alas. Muutama suomalainen ja ruotsalainen kävi laivastovierailulla luonamme. Heille annettiin voita, puolukkahilloa ja näkkileipää lahjaksi. Se lievitti koti-ikävää, luulisin? Kylässä asui noin 150 asukasta kertoi saunakaverini Lahdessa asuva samalla linjalla seilannut entinen konemestari Harri Toivonen, jonka kanssa kerromme merimiestarinoita toisten höristellessä korviaan. Googletin paikkakuntaa ja nykyisin asukkaita on noin 500 ja ekoturismi on kovassa huudossa.

VANCOUVER

Tämä kaupunki on Brittish Columbia'n pääkaupunki ja sijaitsee mahtavan vuoriston vuonossa. Vastapäätä on korkea vuorinen saari, jossa 30-luvulla suomalaiset olivat pitäneet uskonnollista siirtokuntaa, joka lakkasi toimimasta tukehtuen omaan utopiaansa. Suomalaissyntyisiä kalastajia asui kuulemma jokunen saarella. Vancouverissa oli maailmannäyttely, ja pitihän sitä käydä katsomassa. Komea ja siisti kaupunki, joka eli kalastuksesta sekä metsä- ja vuoriteollisuudesta. Kanadalaiset poikkeisivat luonteeltaan paljon jenkeistä. He muistuttivat käytökseltään englantilaisia ja pohjoismaalaisia.

ALOHA OEE

Merimatka Vankouverista alkoi myrskyssä ja sateessa. Muutaman päivän kuluttua alkoivat ilmat lämmitä ja rauhaisat tyynen meren mainingit saattoivat jälleen hivellä alusta. Suuret valasparvet suuntasivat kulkunsa Amerikan rannikkovesille. Pienet valaanpoikaset seurasivat äitejään vieressä uiden. Tällä matkalla näin suurimman vesikilpikonnin. Sen pituus oli ja leveys oli pari metriä. Todella valtava otus. Hawaiiin pääsaari Oahu näkyy jo tunteja ennen, kuin tulimme unelmien saarille. Honolulu ruokohametyttöineen ja ukulele soittimineen oli kiihottanut mieltäni lapsesta asti. Nyt silmiäni edessä oli sen sijaan kaupunkimiljö, eivätkä ruokohametta ollut kenenkään lanteilla. Japanilaisen näköisiä ihmisiä ja lihavia jenkkejä oli sen sijaan pilvin pimein. Olin pettynyt näkemääni. Ilmasto leppeine tuulineen ja mahtavat liikakansoitettut rannat sen sijaan miellyttivät. Tämä vulgaaninen saari olisi saanut jäädä entiselleen. Viivyimme satamassa kaksi päivää ja

tietysti suuntasimme matkamme uimarannoille ja turistikohteisiin. Ostettiin tietenkin Hawaijipaidat, nämä moniväriset lyhythaiset paidat, jotka päällä sitten suuntasimme illalla hotelliin, missä rannalla paistettiin rosvopaistia maan tavan mukaan. Juttelin suomalaisen matruusin kanssa suomea, jolloin nuorehko mies puhutteli murteisella suomen kielellä meitä. Teimme tuttavuutta ja kaveri kertoi olevansa toisen polven amerikkalaisia ja tulleensa huvijahdillaan Kaliforniasta viettämään joulua ja uutta vuotta. Olimme päätyneet tietämättämme kuokkimaan yksityiseen partyyn. Kaveri oli otettu seurastamme ja toivotti tervetulleeksi syömään ja juomaan. Pidimme hauskaa aikamme. Hiekassa bataatien ja ananasten kanssa paistettu possu oli herkullista ja juomat ilmaisia. Hula-hula-tytöt tanssivat ja ukulele soi. Meidät pyydettiin huvijahtiin, joka oli 40-metrinen loistoristeilijä, jossa juhlia jatkettiin. Olimme kunniavieraita, joita ei päästetty lähtemään. Meidät luvattiin ajaa jahdilla laivan kylkeen, ja niin tehtiin. Kun aamulla töijasimme laivan kylkeen, oli kipparimme "Två meter över havet" katsomassa brykan siiveltä tuloamme. Kateellinen ilme kasvoillaan hän huusi heittämään alas luotsileidarit. Kiipesimme ylös hiipuvassa humalassa.

Lastasimme jääruumaan tuoreita banaaneja ja ananaksia Eurooppaan, ja purkkitavaraksi ananaksia lastiruumiin. Seuraavaksi seilasimme Maui'n saarelle Kahuluiin satamaan. Tämä Hawaijin toiseksi suurin saari miellytti minua enemmän, johtuen varmaan turistien ja kaupallisuuden vähäisyydestä. Saari eli omassa yksinäisyydessään ilman jenkkien hapatusta. Nyt on varmaan toisin. Tapasin jopa Hula-Hula-tytön, tosin ilman Hulaa, jonka lantion liike oli värisevä. Rehevä ja vuoristoinen vulgaani saari oli kuin paratiisi vihreine kukkuloineen ja upeine rantoineen. Snorklasin aina, kun voin, ja kalastin harppuunalla. Ananaksia tuli lisää rahdiksi.

Paluu Friskoon sujui mutkitta, ja makasimme satamassa muuntaman päivän. Tutustuin kuuluisaan kiinalaiseen kaupungin oksaan ja söin kinuski ruokia. Fisherman Warf oli silloin mielestäni elävämpi ja parempi paikka kuin käynnillämme perheen kanssa 30 vuotta myöhemmin. Paluumatkalla pysähdyimme Bunkraamaan Aruban saarelle. Tämä Curasaon viereinen saari miellytti kauneudellaan ja siisteydellään. Kotimatka sujui vaikeuksitta, ja menimme lossaamaan Hampuriin ja sieltä Göteborgiin, missä otin taas ulosmaksun.